



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประชากร เป็นทรัพยากรของชาติที่มีบทบาทต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ดังที่ Frederick Harbison (1963 : 140-147 อ้างถึงใน อุ๋นตา นพคุณ 2528 : 4) นักการศึกษาและนักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ว่า "สิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ก็คือ ประชากรที่มีคุณภาพ ปัญหาขั้นพื้นฐานของประเทศที่กำลังพัฒนานั้นไม่ใช่ปัญหาในเรื่องการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ แต่ปัญหาอยู่ที่ว่า การพัฒนาประชากรในชาติของตนเอง" ในการพัฒนาคุณภาพประชากรนั้นต้องอาศัยประสิทธิภาพของการศึกษา กล่าวคือ การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประชากรของชาติให้มีคุณภาพ เพื่อไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (ศิริชัย กาญจนวาสิ 2525 : 41) องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการศึกษาอาจแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ องค์ประกอบที่มาจากนักเรียนและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับนักเรียนเอง เช่น บิดามารดา สภาพสังคม และเศรษฐกิจ ความสามารถพื้นฐานของนักเรียน ตลอดจนสติปัญญาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนอีกองค์ประกอบหนึ่งมาจากการบริหารการเรียนของรัฐเอง (กมล สุตประเสริฐ 2520 : 32-35) และ ในการประเมินคุณภาพทางการศึกษานั้นประเมินได้จากความสำเร็จในการเรียนหรือจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่ง บลูม (Bloom 1976 : 167-176) ได้กล่าวว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่บ่งชี้คุณภาพทางการเรียนของนักเรียนและคุณภาพทางการศึกษา

เมื่อคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือความสำเร็จในการเรียนเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษา ทำให้นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นอย่างมาก และพยายามศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขให้สภาพต่าง ๆ เอื้ออำนวยต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และเพื่อประโยชน์ในการแนะแนวการศึกษาต่อด้วย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างมากในวงการศึกษา โดยที่
 นักการศึกษาและนักจิตวิทยาการศึกษาถือเป็นหน้าที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้เพื่อที่จะตอบปัญหา
 ในเรื่องความสำเร็จและความล้มเหลวในการเรียน พร้อมกับประยุกต์ความรู้ที่ได้ไปช่วยเหลือ
 และป้องกันปัญหาที่ผิดต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด แต่เรื่อง
 ดังกล่าวมีความยุ่งยาก ซับซ้อนมาก เพราะมีองค์ประกอบต่าง ๆ มากมายเป็นตัวแปรที่ประสม-
 ประสานกันอยู่ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งการศึกษาค้นคว้าในระยะ
 แรกเป็นไปในรูปทฤษฎีของการหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 กับองค์ประกอบทางด้านเข้าวนปัญญา แต่จากการศึกษาค้นคว้าต่อมา พบว่ายังมีองค์ประกอบอื่น ๆ
 อีกมากที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดัง เช่นการศึกษาค้นคว้าของทราเวอร์ส
 (Travers 1958) อนาสตาซี (Anastasi 1956) เพรสคอตท์ (Prescott 1961)
 แมดดอกซ์ (Maddox 1965) โบวแมน (Bowman 1965) แซนฟอร์ด (Sanford 1965)
 ดิบเบิล (Dibble 1966) เมห์เรนส์ (Mehrens 1973) อเล็กซานเดอร์และซิมมอนส์
 (Alexander and Simmon 1975) เป็นต้น จากผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยพอจะสรุปได้ว่า องค์
 ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบใหญ่ คือ องค์ประกอบ
 ทางด้านคุณลักษณะเกี่ยวกับตัวนักเรียน ทั้งทางด้านเข้าวนปัญญาและด้านที่ไม่ใช่ทางเข้าวนปัญญา
 ได้แก่ ความสามารถอันเป็นความถนัด ความรู้พื้นฐานเดิม ความสนใจ นิสัยและทัศนคติในการเรียน
 และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ฯลฯ กับองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับ
 ครอบครัว องค์ประกอบเกี่ยวกับโรงเรียน องค์ประกอบเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน และองค์ประกอบเกี่ยว-
 กับอิทธิพลภายนอกอื่น ๆ เช่น สภาพชุมชน ฯลฯ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงองค์
 ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับเข้าวนปัญญา
 ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน ซึ่งได้แก่ เข้าวนปัญญาโดยเฉลี่ยของสมาชิกในครอบครัว
 เพื่อนสนิทและครูที่สอนนักเรียนหรือองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางปัญญา อันเป็นองค์ประกอบ
 ด้านที่ไม่ใช่เข้าวนปัญญา

ในการที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าองค์ประกอบในส่วนนี้เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด
 กับนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือไม่ ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า การที่สภาพ
 แวดล้อมมีอิทธิพลต่อมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย สติใจ และพฤติกรรมต่าง ๆ สภาพแวดล้อมที่เป็น

บุคคลที่ย่อมจะมีอิทธิพลต่อบุคคลที่เข้าไปใกล้ชิดสัมพันธ์ด้วย การที่มนุษย์มีการติดต่อสัมพันธ์กันย่อมมีการรับและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และจากแนวความคิดเกี่ยวกับเขาวนัปัญหาของซาญอน์และมาร์กัส (Zajonc and Markus 1975 : 74-76) ที่ว่า "เขาวนัปัญหาได้รับอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมทางปัญญา และสภาพแวดล้อมทางปัญญา เป็นผลเฉลยของเขาวนัปัญหาของคนที่อยู่รอบด้าน" ดังนั้นการที่นักเรียนได้ใกล้ชิดติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลที่มีระดับเขาวนัปัญหาล่างก็ย่อมจะส่งผลให้นักเรียนได้รับความคิดจากบุคคลที่ใกล้ชิด "และนักเรียนได้พัฒนาระดับเขาวนัปัญหาของตนเองสูงขึ้น เมื่อเขาวนัปัญหาล่างก็ย่อมจะส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย และเมื่อศึกษาแนวความคิดของ ฟรอยด์ (Freud) ซึ่งได้แสดงความเห็นว่า การปะทะสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมจะก่อให้เกิดการปรับพฤติกรรม และก่อร่างรูปแบบวิถีทางการดำเนินชีวิตให้แก่มนุษย์ได้ ในความต่อเนื่องของขั้นพัฒนาการมนุษย์ของฟรอยด์ นับตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งถึงวัยรุ่นนั้น สภาพแวดล้อมที่เป็นบุคคลที่สำคัญได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนสนิท และครู ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้มีอิทธิพลโดยตรงในการให้ประสบการณ์พื้นฐานต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลต่อไปในอนาคต (Freud, quoted in Ittelson 1974 : 63-64) ดังนั้นเขาวนัปัญหาของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน อันได้แก่ ล่ามฮักในครอบครัวนักเรียน เพื่อนสนิท และครูที่สอนนักเรียน จึงมีอิทธิพลต่อเขาวนัปัญหาของนักเรียน และเขาวนัปัญหาของนักเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้วยเหตุนี้ สภาพแวดล้อมทางปัญญาซึ่งเป็นเขาวนัปัญหาโดยเฉลยของบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพแวดล้อมทางปัญญาด้านล่ามฮักในครอบครัว กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพแวดล้อมทางปัญญาด้านเพื่อนสนิท กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพแวดล้อมทางปัญญาด้านครูที่สอนนักเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. เพื่อศึกษาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างสภาพแวดล้อมทางปัญญาด้าน
 สล่าชกในครอบครัว ด้านเพื่อนสนิทและตัวคนที่ล่อน กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมุติฐานของการวิจัย

จากแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานของ
 การวิจัยดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางปัญญาด้านสล่าชกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทาง
 การ เรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ
2. สภาพแวดล้อมทางปัญญาด้านเพื่อนสนิทมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทาง การ เรียน
 ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ
3. สภาพแวดล้อมทางปัญญาด้านครูที่ล่อนนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทาง
 การ เรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ
4. สภาพแวดล้อมทางปัญญาด้านสล่าชกในครอบครัว เพื่อนสนิทและครูที่ล่อน
 สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การ วิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยกับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 ปีการศึกษา 2530 ของโรงเรียนสุนทรภู่พิทยา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดระยอง เหตุผล
 ที่เลือกศึกษาในโรงเรียนแห่งนี้เพราะว่า ผู้วิจัยสามารถศึกษาเฉพาะเจาะลึกถึงความสัมพันธ์
 ของตัวแปรต่าง ๆ เนื่องจากเขตพื้นที่ที่นักเรียนอื่นเป็นกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่นั้นเป็นเขตชนบท
 อิทธิพลของตัวแปรแทรกซ้อน อันได้แก่ อิทธิพลของสื่อมวลชน วัฒนธรรมต่างกัน ความแตกต่าง
 ของสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ค่านิยม ความแตกต่างของเชื้อชาติ คำสอน และระดับมาตรฐาน
 ความเป็นอยู่น้อยกว่าในสังคมเมือง (ณรงค์ เส็งประชา 2523 : 93-98) ดังนั้นผลการวิจัย
 น่าจะมีความเชื่อถือได้มากกว่าที่ศึกษาในสังคมเมือง ประกอบกับผู้วิจัยเป็นอาจารย์ล่อนใน
 โรงเรียนแห่งนี้ อีกทั้งเป็นคนในท้องถิ่นซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการเก็บรวบรวมข้อมูล

และความเชื่อถือได้ของข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางปัญญาที่ต้อง เก็บข้อมูลจากสมาชิกใน
ครอบครัวของนักเรียน เพื่อนสนิทของนักเรียน และครูที่สอนนักเรียน จึงส่งผลให้ผลการวิจัย
มีความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรตาม ซึ่งเป็นตัวแปรเกณฑ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ตัวแปรอิสระ มี 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรอิสระซึ่งเป็นตัวทำนาย ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางปัญญาด้าน
สมาชิกในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางปัญญาด้านเพื่อนสนิท และสภาพแวดล้อมทางปัญญาด้าน
ครูที่สอน
2. ตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรควบคุม ได้แก่ เขavnปัญญา พื้นความรู้
เดิม นิสัยและทัศนคติทางการเรียน

3. สภาพแวดล้อมทางปัญญา ศึกษาเฉพาะระดับเขavnปัญญาของสมาชิกในครอบครัว
นักเรียน ซึ่งอาศัยอยู่กับนักเรียนในปัจจุบัณที่มีอายุระหว่าง 8-65 ปี เพื่อนสนิทของนักเรียนที่
มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียนอย่างมาก ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่จำนวน 5 คน
และครูที่สอนนักเรียนในช่วงที่นักเรียนเรียนในชั้นมัธยมศึกษา

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วชษาศึกษา ได้มาจากคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนในรายวิชาที่นักเรียนทุกแผนการเรียนเรียนร่วมกันในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530
ซึ่งได้แก่ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ พละนาวมัยและ
วิชาการงาน ไม่รวมคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาที่ศึกษาเฉพาะแผนการเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามและแบบสอบ ถือว่าตอบ
ด้วยความจริงใจ ตอบอย่างเต็มความสามารถ
2. คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามไม่ขึ้นอยู่กับทัวแปรด้านเวลาและสถานที่
3. การเรียนการสอนและการให้เกรดในวิชาต่าง ๆ มีความเป็นมาตรฐาน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพแวดล้อมทางปัญญา หมายถึง เช้าวันปัญญา โดยเฉลี่ยของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน อันได้แก่ เช้าวันปัญญาเฉลี่ยของสมาชิกในครอบครัว เพื่อนสนิทและครูที่สอน ซึ่งวัดโดยใช้แบบสอบถามทริซัสส์ก้าวหน้ามาตรฐาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่คำนวณมาจากรายวิชาที่นักเรียนเรียนร่วมกันในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 ซึ่งได้แก่ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ พานานามัยและการงาน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2530 จากโรงเรียนสุนทรภู่พิทยาสังเกตกรรมลำัญศึกษาในจังหวัดระยอง

เช้าวันปัญญา หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทริซัสส์ก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Matrices) ของ เจ.ซี.ราเวน (J.C. Raven)

พื้นความรู้เดิม หมายถึง คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนของนักเรียนในรายวิชาที่นักเรียนเรียนร่วมกันในภาคเรียนที่ 1 ตอนเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

นิสัยและทัศนคติทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติทางการเรียนของ ขจรสุดา เหล็กเพชร ซึ่งพัฒนามาจากแบบสำรวจ The Survey of Study Habits and Attitudes ของบราวน์ และ โฮลท์ซแมน (Brown and Holtzman)

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเช้าวันปัญญาโดยเฉลี่ยของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียน อันได้แก่ สมาชิกในครอบครัวนักเรียน เพื่อนสนิทของนักเรียน และครูที่สอนนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถวัดเช้าวันปัญญาของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียนอันเป็นสภาพแวดล้อมทางปัญญาของนักเรียนได้ทั้งหมดทุกคน บุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียน บางคนอาจมีอิทธิพลต่อนักเรียน แต่ด้วยข้อจำกัดเรื่องอายุที่มากเกินไป ที่อยู่ห่างไกลเกินไป ไม่สามารถติดต่อได้ ดังนั้นจึงทำให้ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทางปัญญาของนักเรียนคลาดเคลื่อนไปได้บ้าง

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวัดเข้าวนปัญญาของบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามที่สกัดกั้นหน้ามาตรฐาน ซึ่งใช้วัดเข้าวนปัญญาของผู้ที่มีอายุระหว่าง 8-65 ปี บุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนที่มีอายุนอกเหนือจากนี้จึงไม่ได้ทำการวัดเข้าวนปัญญา จึงทำให้การศึกษาเข้าวนปัญญาของบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนในครั้งนี้ไม่ครอบคลุมบุคคลกลุ่มอายุตามแนวความคิดของชาวนีและมาทาลี ดังนั้นอาจทำให้สภาพแวดล้อมทางปัญญาของนักเรียนคลาดเคลื่อนไปได้บ้าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ข้อความรู้ว่า สภาพแวดล้อมทางปัญญาด้านล่ามภาษามือในครอบครัว เพื่อนสนิทและครูที่สอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ มีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด และสภาพแวดล้อมทางปัญญาด้านใดที่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีที่สุดในกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ผลจากการวิจัยจะได้ข้อความรู้ที่เป็นประโยชน์นำไปประกอบการพิจารณาส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ในด้านการจัดชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมทางการเรียน
3. เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนและผู้ปกครองที่ได้ทราบถึงองค์ประกอบด้านบุคคลที่ใกล้ชิดที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเองเป็นแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมทางปัญญา เพื่อส่งเสริมและแก้ไขให้ผลการเรียนดียิ่งขึ้น
4. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป